

De wethouder

Tekst en foto's Harry Perrée

Een reeks interviews in *De Begraafplaats: De wethouder*. Want dat is de man of vrouw die het voor het zeggen heeft op de gemeentelijke begraafplaats. Mits de gemeenteraad meewerkt natuurlijk. De begraafplaats is meestal maar een klein onderdeel van een veel grotere portefeuille, hoe belangrijk vinden wethouders dit deel van hun taak?

De begraafplaats moet nog rijpen

Op de grens van het Noord-Hollandse Hoorn – aan de ene kant de nieuwbouwwijken van een jaar of vijftien geleden, aan de andere kant de rondweg en

weilanden – bevindt zich de dit voorjaar geopende begraafplaats Zuiderveld. Achter een ruime parkeerplaats en breed entreegebouw ligt een nagenoeg lege begraafplaats te wachten op de toekomst. Eind vorig jaar verzocht *De Begraafplaats* wethouder Michiel Pijl om een interview naar aanleiding van deze nieuwe begraafplaats. Dat wilde de wethouder niet, omdat de discussie over nut en noodzaak van de begraafplaats in de gemeenteraad nog steeds niet uitgewoed was. Een inter-

Ook al is in Hoorn het aandeel begraven gedaald naar 15 procent, als de begraafplaats vol is, is er een nieuwe begraafplaats nodig. Nu die klaar is, stijgen de tarieven fors. “We hebben voor een goede nieuwe voorziening gekozen en die zal betaald moeten worden,” luidt de verklaring van wethouder Michiel Pijl.

view zou die discussie kunnen opstoken, vreesde hij. Probeer later nog eens, adviseerde hij, als de begraafplaats een poosje in gebruik is.

Ruim een half jaar later zit Pijl achter de vergadertafel op zijn werkkamer. “Niet dat ik niet de discussie wilde voeren, want die hebben we hier ook gevoerd, maar dan zijn we weer wat verder. Dan is de begraafplaats ook geopend,” legt Pijl zijn beweegreden uit om destijds nog geen interview te geven. En hoe loopt het nu,

krap een jaar na de opening? “Hij is keurig volgens planning opgeleverd,” antwoordt Pijl. “Vervolgens zijn er wel problemen geweest met de drainage...”

“Nee, met de toplaag,” interrumpeert verantwoordelijk ambtenaar Jens Tjalma. Tjalma is bureauhoofd Groen & Reiniging en zal menige vraag beantwoorden tijdens het gesprek.

“Ja, met de toplaag. De drainage functioneert goed,” gaat Pijl verder, “maar de toplaag liet het water niet goed door. Het water bereikte de drainage niet.” Tjalma legt uit: “De begraafplaats is in december opgeleverd. In november was al gras ingezaaid, maar het was een vreselijk natte herfst en te koud voor het gras om te groeien. Dus de toplaag – die bestaat uit Westfriese zavel en klei – sloeg helemaal dicht. Daar kon je in schaatsen, zo glad en blubberig was het.” Maar ja, de opening was nu eenmaal in december gepland en ging dus gewoon door. Dat leidde tot politieke commotie omdat de blubber sommige partijen deed geloven dat de begraafplaats niet goed was aangelegd. Omdat de drainage onzichtbaar is, meenden sommigen dat ie ontbrak. Tjalma: “Er werd gezegd: de mensen worden te water gelaten. Nou, het pakket zand was kurkdroog, de drainage was prima. Maar de toplaag liet het water niet door.”

Wormen

De oplossing lag, vertelt Tjalma, in “de natuur zijn werk laten doen. We heb-

Er zijn nu 5 graven in gebruik op begraafplaats Zuiderveld in Hoorn

“Ik zou nu voor begraven kiezen”

Sinds 2010 is Michiel Pijl als wethouder van de gemeente Hoorn verantwoordelijk voor de vier gemeentelijke begraafplaatsen die deel uitmaken van de portefeuille Stadsbeheer.

Wanneer bent u voor het laatst op een van de begraafplaatsen geweest?

“Een week of twee geleden ben ik op de Berkhouterweg geweest.”

Wat deed u daar?

“Even wezen kijken. Dat doe ik met enige regelmaat. Een jaar of twee geleden is er een afscheiding met hedera gezet rond het beheergebouw. Ik was even gaan kijken hoe dat er nu allemaal bij ligt. En we zijn bezig met de afscheiding van de provinciale weg en de begraafplaats. Je kijkt nu vanaf de rotonde vanuit de auto zo het pad af. De mensen op de begraafplaats moeten toch een beetje privacy hebben.”

Loopt er op de begraafplaats een beheerder rond?

“Ja, die heeft als basis Berkhouterweg, maar op Zuiderveld is nu ook een accommodatie. Als ie er is, maak ik daar een praatje mee, ja. En we maken op het gemeentehuis ook regelmatig praatjes over de begraafplaats,” zegt de wethouder, terwijl hij bureauhoofd Jens Tjalma van Groen & Reiniging aankijkt. Die knikt instemmend.

Had u als nieuwe wethouder feeling met begraafplaatsen of heeft u die ontwikkeld doordat ze in uw portefeuille zitten?

“Met ieder onderwerp waarmee je in aanraking komt, ontwikkel je iets. Kijk, een begraafplaats is natuurlijk een belangrijke plek in de stad: een rustpunt, een plek van herinnering, maar ook een plek waar mensen met verdriet lopen. In die zin een plek die belangrijk is voor het leven in deze stad. Veel van onze inwoners hebben

iets met de begraafplaats, omdat daar een van hun dierbaren ligt. Er liggen ook mensen die ik zelf ken, natuurlijk. Dus vanzelf denk je dan: is het daar goed geregeld?”

Wilt u zelf begraven worden of gecremeerd?

“Ik heb lang gedacht: ik wil gecremeerd worden. Maar hoe langer ik erover nadenk... ik zou nu voor begraven kiezen.”

Komt dat door uw werk nu?

“Dat sluit ik niet uit. Het heeft vooral te maken met dat het natuurlijker voelt voor mij.” Wellicht belandt de wethouder, tevens inwoner van Hoorn, op Zuiderveld. “Ik ben pas 36. Tegen de tijd dat ik er kom te liggen, is Zuiderveld, hoop ik, een heel gerijpte begraafplaats geworden.”

ben wormen losgelaten en opnieuw gras gezaaid. Daar waar graven kwamen, hebben we matten gelegd, zodat de nabestaanden er respectvol kunnen staan. We konden uitleggen: het wordt groen, het gaat goed komen." Pijl: "We hadden absoluut een ongelukkige start. De begraafplaats is een paar maanden dichtgegaan." Maar laat die perikelen vooral niet te veel nadruk krijgen, vindt hij. "Het gaat om de begraafplaats, het gaat erom dat we een mooie nieuwe voorziening hebben. Hij is weer opengegaan in april." Het is de vierde gemeentelijke begraafplaats in het van oudsher katholieke Hoorn. "Tot 1880 werd er begraven rond de grote kerk," wijst Tjalma aan op een grote stadsplattegrond die aan de muur hangt. "Toen was het vol en toen is aan de rand van de stad, dit veldje net over het spoor, begraafplaats Keern geopend. Die liep eind van de jaren zestig vol. In 1969 hebben we begraafplaats Berkhouterweg geopend. Die is nu ook bijna vol. Een jaar of acht geleden zijn we gaan kijken naar alternatieve locaties. Uit een locatieonderzoek is Zuiderveld, aan het oosten van de stad, als beste locatie gerold."

Pijl: "In 1880 was het Keern de rand van de stad, in 1969 Berkhouterweg en nu Zuiderveld. Zo zie je dat de begraafplaatsen meegroeien met de geschiedenis van de stad. Kijk, Hoorn was tot 1960-1970 zo'n beetje dit," wijst hij op de plattegrond de oude kern van Hoorn aan. "Toen had Hoorn zo'n 20.000 inwoners, nu ruim 70.000. Dus de stad is ontzettend snel gegroeid en daarmee ook de behoefte aan begraafplaatsen." De vierde begraafplaats is het kerkhof van het ingelijfde kerkdorp Zwaag.

Groeikernexplosie

Tegenover de groei van de stad en het aantal inwoners staat een forse afname van het begraven. Tjalma: "Totdat Hoorn een groeikern was, lieten veel mensen zich traditioneel begraven, op de katholieke begraafplaats of bij de gemeente." Door de groeikernexplosie verzwakt de band van inwoners met Hoorn en valt de keuze steeds vaker op cremieren. Hoorn telt nu jaarlijks ongeveer 600 sterfgevallen en 100 begravingen (aandeel begraven is 15 procent).

Dat is alweer een stuk minder dan de 150 begravingen op het moment dat

de begraafplaatsplannen voor Zuiderveld ontkiemden, een jaar of acht geleden. Waarom dan toch een begraafplaats van drie hectare, genoeg voor 2.500 graven? "De Berkhouterweg raakte voller en je moet zorgen dat mensen netjes begraven kunnen worden," antwoordt Pijl. "En we hebben gezegd: we nemen eerst de helft. Voor de nieuwe begraafplaats hadden we voorzien in 2.500 graven, en nu is die aangelegd met 1.250 graven, met elk ruimte voor 1, 2 of 3 overledenen." De gemeente heeft nog onderzocht of private partijen de bouw of exploitatie op zich wilden nemen, maar die wilden dat alleen doen als de gemeente er geld zou bijleggen en de risico's zou blijven dragen. "Dan zit er voor ons geen voordeel in," aldus Tjalma.

Volgens Tjalma is het lastig nu voor de komende 25 jaar te voorspellen welke begraafbehoefte er zal zijn. Zo speelt de conjunctuur een rol, heeft hij gemerkt. "Toen het met de economie slecht ging, gingen we aan de Berkhouterweg veel meer algemene graven verkopen. Toen de economie beter ging, gingen we veel meer familiegraven verkopen. Voor familiegraven heb je meer ruimte nodig dan voor een algemeen graf. Het is geen blikfabriek waar je exact kunt sturen op aantallen en benodigde ruimte." De gemeente heeft speling nodig, vult Pijl aan. "Je maakt de keuze voor de lange termijn, niet voor vijf of tien jaar. We zien dat het aantal inwoners nog toeneemt en de vergrijzing gaat ook voort. Dus dat soort overwegingen zijn ook meegenomen."

Toen de gemeente eenmaal een nieuwe locatie had aangewezen, volgde langdurig overleg met de buurt. "De buurt was eigenlijk mordicus tegen," vertelt Tjalma. "We hebben sessies meegemaakt in het dorps huis waar de honden geen brood van lusten. Men wilde niet op een begraafplaats kijken." Dat sentiment heeft de gemeente weten om te buigen. Pijl: "We zijn geëindigd met een bestemmingsplan zonder bezwaarschriften. We zijn goed met de buurt in gesprek geweest over wensen met betrekking tot de aankleding en het uitzicht vanuit de woningen op de begraafplaatsen, de situering van de parkeerplaatsen, enzovoorts." Bovendien kreeg de begraafplaats geen aula en geen mortuarium en dus ook geen diensten met bijbehorend verkeer.

De buurtbewoners zijn content. Met de open dag kwamen ze langs om te zeggen hoe mooi ze het nu vinden, aldus Tjalma en Pijl.

Na de omwonenden was ook het prijskaartje van Zuiderveld (de aanleg kostte 3,2 miljoen euro) een hobbel. Weliswaar had de gemeenteraad besloten dat aanleg van de nieuwe begraafplaats kostendekkend moest zijn, maar toen bleek dat de tarieven dan ruim over de kop zouden gaan, kreeg de wethouder dat voor de voeten geworpen. Pijl: "De raad heeft de tariefstijging gemaximeerd. De tarieven stijgen (bovenop inflatiecorrectie, HP) drie keer met 20 procent en één keer met 14 procent." Een deel van de investeringen wordt niet doorgerekend in de tarieven.

Schapenwei

Toch maakt het Hoorn de duurste in de regio. Hoe zit het dan met de betaalbaarheid van begraven? "We hebben met de raad de keuze gemaakt om een goede nieuwe voorziening te maken en die zal betaald moeten worden. Dat wisten we op het moment dat we eraan begonnen," stelt Pijl. "En natuurlijk houden we in de gaten wat zo'n prijsstijging doet met de vraag. Als je een enorme vraaguitval krijgt, moet je daar nog eens naar kijken." Hij ziet andere manieren om de drempel te verlagen. Zoals (goedkopere) algemene graven en het afstappen van vaste graftermijnen. Familiegraven zijn nu ook voor een periode van dertig jaar te huur en verlengen hoeft niet meer per tien jaar, maar kan ook per vijf jaar. Verder overweegt de wethouder op een deel van de gereserveerde ruimte natuurbegraven te introduceren. Tjalma: "Dat is nu nog een schapenwei. Maar als je daar wilt liggen onder een boompje, waarom zouden we daar niet aan meewerken?"

Begin september oogt de begraafplaats – vijf graven in gebruik – nog kaal: tussen de brede verharde paden veel gras, iele lage heggetjes en een enkele boompje. Pijl: "Je ziet natuurlijk wel dat zo'n begraafplaats nog moet – en dat is natuurlijk een rare term – gaan leven. De plek, bedoel ik. Een begraafplaats moet een beetje rijpen, de omgeving, het groen." De wethouder en zijn ambtenaar zijn optimistisch. Er hebben zich al mensen uit de nieuwbouwwijken gemeld die een plekje op Zuiderveld willen reserveren. ■